

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Rights Council) ได้มีการวางกรอบแนวคิดทางด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชน บน 3 เสาหลัก ได้แก่

1. การป้องกัน (Protect) – ภาครัฐมีหน้าที่ในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยบุคคลที่สาม
2. การเคารพ (Respect) – ภาคธุรกิจมีหน้าที่ในการเคารพสิทธิมนุษยชน
3. การเยียวยา (Remedy) – การขยายขอบเขตการเข้าถึงให้ผู้ที่ถูกละเมิดทางด้านสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงกระบวนการเยียวยา ทั้งในรูปแบบที่ผ่านกระบวนการยุติธรรม และการดำเนินคดีในศาล และรูปแบบที่อยู่นอกเหนือจากกระบวนการยุติธรรมทางศาล เช่น กระบวนการไกล่เกลี่ยนอกศาล

จากกรอบแนวคิดข้างต้น จะพบว่า บทบาทของภาครัฐจะมีความเกี่ยวข้องกับเสาหลักที่ 1 (การป้องกัน) และเสาหลักที่ 3 (การเยียวยา) เป็นหลัก ซึ่งยังพบว่ามีช่องว่างในองค์ความรู้ที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์กลไกของทั้งเสาหลักที่ 1 และเสาหลักที่ 3 ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีช่องว่างในเชิงกลไกการป้องกันและเยียวยาอย่างน้อยเพียงใดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จึงได้เห็นควรให้มีโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินข้อมูลพื้นฐานระดับชาติด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (National Baseline Assessment on Business and Human Rights) : นโยบาย กฎหมาย และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของประเทศ” ขึ้นเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ช่องว่างที่เกิดขึ้นของนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการลงทุนของประเทศ ตามหลักการ UN Guiding Principles on Business and Human Rights หรือ UNGP ทั้งเสาหลักที่ 1 (protect) และเสาหลักที่ 3 (remedy) ว่านโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นอุปสรรคหรือเอื้อให้ภาคธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะ มาตรการ หรือแนวทางในการส่งเสริมให้การลงทุนของภาคธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชนและมีการเยียวยาที่มีประสิทธิผลหากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น ตลอดจนใช้สนับสนุนการทำงานตามกฎหมายของ กสม. ในการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน การเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชน และการเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

งานวิจัยชิ้นนี้อาศัยการวิเคราะห์ช่องว่าง หรือ Gap analysis เพื่อศึกษาว่ากลไกคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของภาครัฐทางด้านสิทธิมนุษยชนและการประกอบธุรกิจเพียงพอต่อข้อกำหนดตามหลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจตามกรอบงานขององค์การสหประชาชาติในการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยาหรือไม่อย่างไร มีช่องว่างในประเด็นใดบ้าง มีมาตรการใดที่ยังไม่มีหรือมีไม่เพียงพอ โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การวิเคราะห์กลไกการคุ้มครองทางด้านสิทธิมนุษยชนและการประกอบธุรกิจของภาครัฐที่มีอยู่ในปัจจุบัน (actual) เทียบกับ 2. กลไกการคุ้มครองทางด้านสิทธิมนุษยชนและการประกอบธุรกิจของภาครัฐที่ควรจะเป็น (desired) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการสังคมทางด้านสิทธิมนุษยชนและการ

ประกอบธุรกิจ ซึ่งผลการวิเคราะห์จะทำให้เห็นช่องว่างที่เกิดขึ้นจริงและนำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนการพัฒนาภาคการคุ้มครองทางด้านสิทธิมนุษยชนของภาครัฐ

อย่างไรก็ดี เนื่องจากประเทศไทยมีกฎหมายเป็นจำนวนมาก โดยมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) และพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) ไม่น้อยกว่า 880 ฉบับ และมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงประกาศในกฎเกณฑ์อื่นอีกมากกว่า 100,000 ฉบับ จึงทำให้การวิเคราะห์ช่องว่างของกฎหมายทางตรงโดยพิจารณา กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในทุก ๆ ฉบับ อาจจะไม่มีความเหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาและงบประมาณในการวิจัย ประกอบกับสภาพปัญหาทางด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนของไทยที่มีลักษณะเป็นพลวัต คือมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อปัญหาเก่าจบลงไป และมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามมา รวมถึงปัญหาที่ยังคงค้างรอการแก้ไขอยู่ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจที่สำคัญในปัจจุบัน โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผลงานวิจัยเป็นกรอบแนวทางในการประเมิน และตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยเรื่องธุรกิจและสิทธิมนุษยชนของประเทศ (National Action Plan on Business and Human Rights หรือ NAPs) ว่าได้มีการดำเนินการในประเด็นส่วนที่สำคัญกับประเทศไทยมากน้อยเพียงใด รวมไปถึงได้มีการดำเนินการเพื่อปิดช่องว่างของกลไกสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นหรือไม่

งานวิจัยชิ้นนี้ได้กำหนดกรอบในการคัดเลือกปัญหาโดยกำหนดให้ประเด็นใดประเด็นหนึ่งจะเป็นประเด็นเฉพาะที่สำคัญ หากมีลักษณะของปัญหาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ได้แก่ 1. ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อย 2. ปัญหาที่มีขนาดใหญ่ 3. ปัญหาที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต 4. ปัญหาที่แก้ไขได้ง่าย หรือ 5. ปัญหาพื้นฐานที่เป็นต้นเหตุของปัญหาอื่น ๆ

การประเมินความสำคัญของประเด็นข้างต้น ได้อาศัยข้อมูลจากสถิติที่จัดเก็บโดยหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็น และการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ภาคประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิแรงงาน และสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาการ และนักกฎหมายด้านธุรกิจการค้า การลงทุน โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิผ่านการจัดประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์ได้มีการรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิรวม 73 ท่าน

ผลการศึกษาพบว่า ช่องว่างในกลไกที่สำคัญประการที่หนึ่ง คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งขอบเขตอำนาจบังคับใช้ของรัฐธรรมนูญมีความครอบคลุมกับคนไทยในผืนแผ่นดินไทยเป็นหลัก จึงให้การดูแลกลุ่มประชากรต่างด้าวที่เข้ามายังประเทศไทยได้อย่างจำกัด ทั้งยังไม่ได้ครอบคลุมไปถึงคนไทยที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในต่างแดน และไม่ได้ครอบคลุมไปถึงธุรกิจไทยที่ออกไปลงทุนต่างประเทศ และทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ประเทศปลายทางเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ข้อความในรัฐธรรมนูญมาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อันได้แก่ มาตรา 25 และมาตรา 26 ยังมีเนื้อความที่ไม่ชัดเจน ได้แก่ สิทธิที่จะถูกระงับโดยอัตโนมัติหากสิทธิดังกล่าวกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือ

ส่งผลเสียต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น และสิทธิของประชาชนจะต้องไม่ถูกริดรอนโดยการออกกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเกินเหตุสมควร หรือกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ประการสำคัญถัดมา คือการที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดสิทธิในรูปแบบของข้อจำกัด (negative list) ตามกฎหมายที่ออกมาแล้ว ริดรอนสิทธิ (ภายใต้เงื่อนไขตามมาตรา 25 และ 26) แต่การไม่ระบุสิทธิที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนย่อมทำให้ประชาชนไม่สามารถตระหนักว่าตนเองได้รับการคุ้มครองในประเด็นใดบ้าง รวมถึงอาจจะทำให้ประชาชนถูกละเมิดสิทธิจากความไม่ตระหนักว่าตนเองมีสิทธิก็เป็นได้ เช่นเดียวกับหน่วยงานภาครัฐเองที่ไม่อาจรับทราบถึงความชัดเจน และไม่สามารถระบุได้ว่าหน่วยงานใดควรที่จะทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิดังกล่าว ส่งผลให้สิทธิบางประการไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสมในทางปฏิบัติ อันเนื่องมาจากการที่ไม่มีหน่วยงานภาครัฐใดเป็นหน่วยงานหลักในการให้การดูแลรับผิดชอบ ท้ายที่สุดแล้ว รัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดกลไกการคุ้มครองการละเมิดสิทธิของภาครัฐผ่านมาตรา 26 ที่ระบุให้การออกกฎหมายจะต้องมีการพิจารณาว่าไม่ได้มีการริดรอนสิทธิมนุษยชนเกินกว่าสมควร หากแต่ยังไม่พบว่ามีกรณีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในภาคปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมหนุนกลไกคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญจึงมี 4 ข้อ ประกอบด้วย

1. ควรมีหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ดูแลปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนคนไทยที่อยู่ต่างประเทศ และดูแลปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของการลงทุนของธุรกิจไทยในต่างประเทศ
2. รัฐธรรมนูญควรที่จะให้การรับรองสิทธิมนุษยชนและการประกอบธุรกิจที่ชัดเจน สอดคล้องกับหลักการสากล และรัฐธรรมนูญควรที่จะกำหนดนิยามเพิ่มเติมในสิทธิที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชนให้ครอบคลุมและครบถ้วน โดยการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 5 (หน้าที่ของรัฐ) และหมวด 6 (แนวนโยบาย)
3. กสม. ควรที่จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะเข้ามาช่วยพิจารณาบทบัญญัติที่มีความเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ โดยทำหน้าที่พิจารณากฎระเบียบและกฎหมายในช่วงรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบในมิติของสิทธิมนุษยชนกับการประกอบธุรกิจ และควรทำหน้าที่ในการพิจารณาความเหมาะสมของข้อบัญญัติใหม่ ๆ ตามบทบัญญัติในมาตรา 25 และ 26 เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความตามที่ถูกบัญญัติขึ้น
4. กสม. ควรที่จะเสนอให้ภาครัฐมีการดำเนินการตามมาตรา 26 โดยกำหนดให้ทุกหน่วยงานภาครัฐที่จะมีส่วนในการออกบทบัญญัติ (กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ) ให้มีการพิจารณาในประเด็นของการจำกัดและละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้มีการเขียนเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นไว้ด้วย

นอกเหนือจากช่องว่างของรัฐธรรมนูญข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ทำการเจาะลึกเพื่อศึกษาถึงประเด็นปัญหาในแต่ละสิทธิ โดยจำแนกสิทธิมนุษยชนและการประกอบธุรกิจ ออกเป็น 9 สิทธิ ได้แก่ 1) สิทธิของผู้ถือหุ้น 2) สิทธิแรงงาน 3) สิทธิสำหรับธุรกิจในช่วงโซ่อุปทาน 4) สิทธิชุมชน ที่ดินและสิ่งแวดล้อม 5) การลงทุน

ระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติ 6) สิทธิผู้บริโภค 7) สิทธิประชากรกลุ่มเฉพาะ 8) ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน และ 9) ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในกรณีของรัฐวิสาหกิจ

ในภาพรวม ประเด็นปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาการมุ่งเน้นใช้ตัวบทกฎหมายเป็นหลักในการดำเนินการเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการดำเนินการแบบเน้นเฉพาะรายการที่ต้องตรวจสอบ (Checklist) โดยไม่ได้คำนึงถึงสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งมีความซับซ้อนสูง ตลอดจนไม่มีการนำประเด็นปัญหาดังกล่าวมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงปัญหาความคลุมเครือและการทับซ้อนของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และหลักปฏิบัติขององค์กร ที่เป็นผลให้กลไกการคุ้มครองและเยียวยาไม่สมบูรณ์ ในแง่นี้ หลักปฏิบัติควรมุ่งเน้นผลลัพธ์ของการดำเนินงานในการคุ้มครองและเยียวยาเป็นสำคัญ โดยภาครัฐควรที่จะให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนและการประกอบธุรกิจที่เป็นรูปธรรมมากกว่ามุ่งเน้นที่การดำเนินการตามตัวบทกฎหมาย และควรจะให้มีการนำเอาผลลัพธ์ดังกล่าวมาสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไป

ด้านกลไกการเยียวยาในภาพรวม ยังพบช่องว่างที่สำคัญคือ บทลงโทษยังไม่มีความเหมาะสม และไม่มี การสร้างแรงจูงใจให้ไม่กระทำการละเมิดได้ ด้านกระบวนการยุติธรรมยังมีความล่าช้า และควรต้องมีกลไกการหนุนเสริมที่จะช่วยดูแลผู้ที่ได้รับผลกระทบในระยะสั้น เช่น กลไกการไกล่เกลี่ยที่เป็นธรรมต่อทั้งสองฝ่าย กองทุนที่เข้ามาดูแลผู้ที่ได้รับผลกระทบ รวมถึงควรมีการพัฒนาการคุ้มครองพยานและผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนให้ดียิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา (ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างของกลไกที่มีอยู่) กลไกที่ควรจะเป็น และ ข้อเสนอแนะ สามารถสรุปในรูปของตารางได้ในหน้าถัดไป

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
สิทธิของผู้ถือหุ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาการอาศัยข้อมูลที่ไม่เท่าเทียมกัน หรือ ข้อมูลลวง เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ถือหุ้น - ปัญหานักลงทุนรายย่อยมีสัดส่วนการลงทุนในระดับสูงเมื่อเทียบกับนักลงทุนกลุ่มกองทุน - ปัญหาการโกงในลักษณะของแชร์ลูกโซ่ - ปัญหาความซับซ้อนของการลงทุนสมัยใหม่ - ปัญหาการขาดความชัดเจนในเรื่องของแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิผู้ถือหุ้นในทุกมิติ - กลไกเยียวยาต้องดำเนินการโดยตนเอง และมีปัญหาความล่าช้าของกระบวนการที่ทำให้ไม่เกิดความเป็นธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - การเพิ่มโทษทางแพ่งและอาญาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่เป็นการกระทำผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง - มีตัวอย่างต้นแบบ Shareholder due diligence เพื่อสร้างความชัดเจนถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการเคารพผู้ถือหุ้นอย่างรอบด้าน - กลไกการหนุนเสริมการลงทุนทางเลือก เพื่อคุ้มครองนักลงทุนทางอ้อม โดยสนับสนุนให้ลงทุนผ่านผู้ลงทุนที่มีความชำนาญการ - กลไกการให้ความรู้และช่วยตรวจสอบการลงทุนสำหรับการลงทุนในธุรกิจสมัยใหม่ และการลงทุนที่มีลักษณะแชร์ลูกโซ่ - กลไกการเยียวยาผ่านการสร้างกองทุนคุ้มครองผู้ลงทุน เพื่อที่จะให้ผู้ลงทุนได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นใน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับแก้กฎหมายเพื่อเพิ่มโทษทางแพ่งและอาญาที่เกี่ยวข้อง เช่น พ.ร.บ. หลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ พ.ร.ก. การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และที่แก้ไขเพิ่มเติม - กสม. และ ก.ล.ต. ควรที่จะสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีการสร้างต้นแบบ Shareholder due diligence เพื่อสร้างความชัดเจนถึงแนวทางปฏิบัติที่ดี - กระทรวงการคลังควรที่จะพิจารณากลไกสนับสนุนให้นักลงทุนรายย่อยมีการลงทุนผ่านผู้ลงทุนที่มีความชำนาญการ อาทิเช่น การสนับสนุนโดยใช้นโยบายจูงใจทางภาษี เป็นต้น - ก.ล.ต. ควรที่จะช่วยดูแลตรวจสอบธุรกิจลงทุนสมัยใหม่ทั้งหมด ในขณะที่ สคบ. ควรที่จะยกระดับการคุ้มครองปัญหาแชร์ลูกโซ่โดยกำหนดเป็น KPI ขององค์กร - ก.ล.ต. ควรที่จะก่อตั้งกองทุนคุ้มครองผู้ลงทุน เพื่อให้เกิดกลไกการเยียวยาเบื้องต้นให้กับผู้ที่ได้รับความเสียหาย โดยกองทุนอาจจะอาศัยการเก็บค่าธรรมเนียมจากการซื้อขายหุ้นเป็นแหล่งรายได้ - ปรับแก้กฎหมายให้ภาครัฐมีหน้าที่ในการป้องกันประชาชน ในกรณีที่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายมีจำนวนมากและประสบปัญหาชนิดเดียวกัน (ฟ้องคดีแบบเป็นกลุ่ม)

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
		<p>ระยะเวลาอันสั้น</p> <p>- ภาครัฐควรจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่ได้รับความเสียหาย ในการที่จะสั่งฟ้องคดีแบบกลุ่ม (class action)</p>	
<p>สิทธิแรงงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การละเมิดสิทธิที่แรงงานควรจะได้รับตามกฎหมาย - ขอบเขตอำนาจบังคับของกฎหมายยังมีความไม่ครอบคลุม - การหาจุดสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิแรงงาน กับการส่งเสริมการประกอบธุรกิจซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มจะเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแรงงานจากการเกิดขึ้นของธุรกิจใหม่ และเทคโนโลยีใหม่ - ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของลูกจ้างชั่วคราวของหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในกรณีที่มีการทำ “สัญญาจ้างเหมาบริการ” กับบุคคลภายนอก - ปัญหาการบังคับคดีในกรณีที่นายจ้างไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - กลไกการตรวจสอบการละเมิดสิทธิ โดยพนักงานตรวจแรงงานควรที่จะต้องมีจำนวนที่เพียงพอ - กลไกการต่อรองผลประโยชน์โดยสหภาพแรงงาน ควรที่จะมีแรงงานหลากหลายกลุ่มเป็นตัวแทน 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงแรงงานควรที่จะต้องเพิ่มงบประมาณให้มีจำนวนพนักงานตรวจแรงงานที่มากขึ้นและต้องมีการพัฒนาระบบการตรวจสอบแรงงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น - รัฐบาลควรที่จะให้สัตยาบันและปฏิบัติตามอนุสัญญาพื้นฐานของ ILO ฉบับที่ 87 และ 98 - แก้ไขกฎหมาย พ.ร.บ. แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ให้สิทธิการต่อรองของแรงงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น และ พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ให้มีความครอบคลุมปัญหาการถูกละเมิดโดยเพื่อนร่วมงาน รวมถึงปรับเปลี่ยนประเภทแรงงานที่ไม่ได้มีสภาพการทำงานแบบทั่วไป - กระทรวงแรงงานควรเป็นแกนหลักในการรวบรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสามารถที่จะดำเนินการกับผู้กระทำความผิดที่อยู่ต่างประเทศได้ - กระทรวงแรงงานควรแต่งตั้งคณะทำงานประจำที่มีทั้งภาครัฐ นายจ้าง ลูกจ้าง และภาควิชาการ เพื่อให้สามารถสังเคราะห์แนวทางแก้ปัญหาที่ครอบคลุม เพื่อรับมือกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
	จ่ายเงินกองทุนเงินทดแทน		
สิทธิสำหรับธุรกิจ ในห่วงโซ่อุปทาน	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการใกล้เคียงตาม พ.ร.บ. เกษตรพันธสัญญาฉบับใหม่ในภาคปฏิบัติยังมีความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องอำนาจการเจรจาต่อรอง - การรักษาความเหมาะสมระหว่างกฎระเบียบ กฎหมายตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า กับผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับอย่างแท้จริง - นิยามของการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า โดยกฎหมายของไทยจะมีการกำหนดรูปแบบความผิดในลักษณะที่จำกัด - ความเสี่ยงของทุนจีนที่จะเข้ามาทำธุรกิจในไทย อาจเกิดการครองตลาด หรือมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นได้ - ขาดการตรวจสอบภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ว่ามีการเคารพสิทธิมนุษยชนและมีการผลักดันเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนในห่วง 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้กับเกษตรกรเกี่ยวกับ พ.ร.บ. เกษตรพันธสัญญา - กลไกการสนับสนุนเกษตรกรในกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท เพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการใกล้เคียง - กลไกการพิจารณาความเหมาะสมของการบังคับใช้กฎระเบียบ กฎหมายตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสังคม เพื่อให้การพิจารณาบังคับใช้กฎหมายมีความเหมาะสม และเกิดประโยชน์กับสังคมมากที่สุด - กลไกการพัฒนาปรับปรุง พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า ที่จะช่วยให้มีความครอบคลุมและสามารถรองรับรูปแบบการแทรกแซงการแข่งขันที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ได้ - กลไกการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อประเมินและหามาตรการรองรับการเข้ามา 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรที่จะมีการผลักดันให้ความรู้เกษตรกรเกี่ยวกับ พ.ร.บ. เกษตรพันธสัญญามากยิ่งขึ้น - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรที่จะให้อัยการเข้ามาช่วยในกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทตาม พ.ร.บ. เกษตรพันธสัญญาฉบับใหม่ - กระทรวงพาณิชย์ควรที่จะให้ทุนสนับสนุนวิจัย เพื่อศึกษาถึงจุดสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎระเบียบ กฎหมายตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสังคม - กระทรวงพาณิชย์ควรที่จะต้องตั้งกลุ่มงานตรวจสอบจับตา ประเมินผลกระทบของการลงทุนจากประเทศจีนต่อการแข่งขันของธุรกิจไทย รวมทั้งพิจารณาถึงปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อนำไปสู่การเสนอกลไกการรับมือให้กับภาครัฐ - ปรับปรุง พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า ให้มีความครอบคลุม และสามารถรองรับรูปแบบการแทรกแซงการแข่งขันที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ได้ - สนับสนุนกลไกการปลูกฝังให้สื่อและการโฆษณาที่มีการตระหนักและเคารพต่อสิทธิมนุษยชน รวมถึงปรับปรุง พ.ร.บ. คู่ครองผู้บริโภคให้มีการเพิ่มบทลงโทษ - กำหนด KPI ให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ว่าจะต้องมีการพิจารณาตรวจสอบนโยบายภาครัฐ และการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
	<p>โซ่อุปทานมากน้อยเพียงใด</p> <p>- ห่วงโซ่อุปทานที่สำคัญ คือสื่อและการโฆษณา มีความเสี่ยงที่จะไม่คำนึงถึงปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน</p>	<p>ของทุนจีน</p> <p>- การปรับปรุงกฎหมายให้มีบทลงโทษที่มีความเหมาะสมและรุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมถึงสนับสนุนการสร้างตระหนักรู้ให้กับผู้ที่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดภายใต้ห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้เกิดการตระหนักว่า ตนเองสามารถมีส่วนในการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้</p> <p>- กลไกการประเมินคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าเพื่อสร้างแรงจูงใจให้พิจารณาปัญหาการดำเนินการของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ</p>	
<p>สิทธิชุมชน ที่ดิน และสิ่งแวดล้อม</p>	<p>- การหาจุดสมดุลระหว่างสิทธิในการใช้ที่ดินแบบดั้งเดิมกับสิทธิในการพัฒนา</p> <p>- ธุรกิจยังมีการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกลไกการตรวจสอบยังมีจุดอ่อน</p> <p>- การยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายภายใต้รัฐบาล คสช.</p> <p>- การผลักดันกฎหมายของรัฐบาล คสช. ซึ่ง</p>	<p>- กลไกในการศึกษาผลได้และผลเสียอย่างรอบด้านที่ให้สมดุลระหว่างสิทธิในการใช้ที่ดินแบบดั้งเดิมกับสิทธิในการพัฒนา</p> <p>- กลไกการลงโทษตามกฎหมายควรที่จะมีการเพิ่มบทลงโทษอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีทำความผิดซ้ำซ้อน</p> <p>- กลไกการประเมินมาตรการช้อยกเว้นใน</p>	<p>- คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกควรที่จะให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยที่ศึกษาหาจุดสมดุลระหว่างสิทธิในการใช้ที่ดินแบบดั้งเดิมกับสิทธิในการพัฒนา</p> <p>- ปรับปรุงแก้กฎหมายเพิ่มบทลงโทษให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น</p> <p>- กสม. ควรที่จะเป็นตัวกลางในการตรวจสอบมาตรการช้อยกเว้นในการดำเนินการตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่พิจารณาโดยรัฐบาล คสช. รวมถึงศึกษาทบทวนพิจารณากฎหมายทางด้านสิ่งแวดล้อมประกาศใช้โดยรัฐบาล คสช.</p> <p>- ปรับแก้รัฐธรรมนูญให้มีการรองรับสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมให้มีความครอบคลุมตาม</p>

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
	<p>ไม่ได้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ตัดเอาสิทธิทางด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญออกไป - กระบวนการทำ EIA ยังมีช่องว่างบางประการ 	<p>การดำเนินการตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่พิจารณาโดยรัฐบาล คสช.</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลไกการทบทวนพิจารณากฎหมายทางด้านสิ่งแวดล้อมที่พิจารณาโดยรัฐบาล คสช. - กลไกการรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญให้มีความครอบคลุมตามหลักสากล - กลไกเสริมให้กระบวนการ EIA มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น 	<p>หลักสากล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออกกลไกเสริมให้กระบวนการ EIA มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มระเบียบเพื่อควบคุมกระบวนการมีส่วนร่วมให้เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเข้าร่วม 2. เพิ่มระเบียบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำ EIA โดยต้องให้ข้อมูลล่วงหน้า และต้องส่งถึงผู้รับโดยตรงมิใช่เผยแพร่บนเว็บไซต์เพียงอย่างเดียว 3. เพิ่มกฎหมายที่ระบุกลไกการติดตามการดำเนินงานตามรายงาน EIA รวมถึงกระบวนการติดตามภายหลังและการเยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังที่ชัดเจน 4. กสม. ควรจะพิจารณาและศึกษาความเหมาะสมที่จะให้ กสม. เข้ามาเป็นตัวแทนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
<p>การลงทุนระหว่างประเทศและบรรษัทข้ามชาติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ธุรกิจที่ออกไปลงทุนต่างประเทศบางส่วนยังมีความเสี่ยงที่จะเลือกใช้มาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศตน มากกว่ามาตรฐานสากล (มาตรฐานของประเทศต้นทาง หรือ มาตรฐานของประเทศที่พัฒนาแล้ว) - กลไกการตรวจสอบการละเมิดข้าม 	<ul style="list-style-type: none"> - กลไกตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนนอกอาณาเขตที่มีความชัดเจนในแง่ของหน่วยงานกลางและกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด - กลไกการตรวจสอบผลกระทบของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น EEC 	<ul style="list-style-type: none"> - กสม. ควรทำหน้าที่ในการสนับสนุนการติดตามและตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนนอกอาณาเขต โดยเป็นส่วนกลางในการรับประเด็นปัญหาและดำเนินการตรวจสอบ - ก.ล.ต. สนับสนุนกลไกการหนุนเสริมโดยช่วยผลักดันให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนตลอดห่วงโซ่อุปทานในบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ และช่วยผลักดันการให้สินเชื่อที่ต้องมีการเคารพสิทธิมนุษยชน

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
	<p>พรมแดนยังมีช่องว่างในการพัฒนาอยู่มาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทำข้อตกลงทางการค้าและการลงทุนของภาครัฐ ยังไม่ได้มีการศึกษาถึงประเด็นด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในข้อคำนึงถึง หรือเงื่อนไขข้อตกลง - ขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุมบริษัทและธุรกิจ在不同ประเทศ การพิจารณาจัดทำมาตรการกำหนดให้ทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน (trans-boundary EIA) และมีมาตรการเฝ้าระวังต่อผลกระทบข้ามพรมแดนทางด้านสุขภาพ การเกษตร และสิ่งแวดล้อม - ขาดหน่วยงานกลางในการควบคุมดูแลกรณีเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ 	<p>และ SEZ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพิจารณาประเด็นด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในข้อคำนึงถึง หรือเงื่อนไขข้อตกลงในการเจรจาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ - การสร้างตัวอย่างแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับธุรกิจไทยที่ออกไปลงทุนต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก ควรกำหนดมิติทางด้านสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนหนึ่งในเงื่อนไขการลงทุนในพื้นที่ - ภาครัฐควรคำนึงถึงมิติทางการละเมิดสิทธิมนุษยชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในข้อคำนึงถึง หรือเงื่อนไขข้อตกลงในการเจรจาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ - กสม. ร่วมกับ ก.ล.ต. ควรจะสนับสนุนการสร้างต้นแบบแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับธุรกิจไทยที่ออกไปลงทุนต่างประเทศ
<p>สิทธิผู้บริโภค</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กลไกที่มีอยู่ยังไม่สามารถที่จะควบคุมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอได้ - การขาดองค์กรอิสระที่เป็นตัวแทนของ 	<ul style="list-style-type: none"> - กลไกการรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญให้มีความครอบคลุมตามหลักสากล - กลไกการลงโทษตามกฎหมายควรที่จะมี 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับแก้รัฐธรรมนูญให้มีการรับรองสิทธิที่ครอบคลุมตามหลักสากล - ปรับแก้กฎหมายเพิ่มบทลงโทษให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
	<p>ผู้บริโภคอย่างแท้จริง</p> <ul style="list-style-type: none"> - รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ยังไม่ได้รับรองสิทธิของผู้บริโภคอย่างทัดเทียมกันกับมาตรฐานสากล - พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบันยังมีช่องโหว่ในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสินค้าบกพร่อง กลไกการเยียวยาข้ามแดน และการไกล่เกลี่ยแบบออนไลน์ - ปัญหามาตรฐานอาหาร และสิทธิความเป็นส่วนตัวสำหรับสินค้าอัจฉริยะ 	<p>การเพิ่มบทลงโทษอย่างเหมาะสม</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลไกการตรวจสอบเฉพาะเรื่องที่เน้นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยและมีทิศทางเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งรวมไปถึงปัญหามาตรฐานอาหาร และปัญหาการละเมิดความเป็นส่วนตัวสำหรับสินค้าอัจฉริยะ - พ.ร.บ. การจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคที่สะท้อนเสียงของผู้บริโภคอย่างแท้จริง - การออกกลไกเสริมเพื่อปิดช่องว่างของความรับผิดชอบต่อสินค้าบกพร่อง กลไกการเยียวยาข้ามแดน และการไกล่เกลี่ยแบบออนไลน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุง พ.ร.บ. การจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคให้มีตัวแทนผู้บริโภคเข้าไปให้ความคิดเห็น - สคบ. ควรจัดตั้งกลุ่มงานพิเศษที่ตรวจสอบเรื่องที่เป็นปัญหาบ่อยและมีทิศทางเพิ่มมากยิ่งขึ้น และส่วนที่เป็นปัญหาที่สำคัญอันได้แก่ ปัญหามาตรฐานอาหาร และปัญหาการละเมิดความเป็นส่วนตัวสำหรับสินค้าอัจฉริยะ - สคบ. ควรผลักดันการออกกฎหมายเพื่อปิดช่องว่างในการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสินค้าบกพร่อง กลไกการเยียวยาข้ามแดน และการไกล่เกลี่ยแบบออนไลน์
<p>สิทธิประชากรกลุ่มเฉพาะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การถูกเลือกปฏิบัติบนฐานของเพศสภาพ ร่างกาย และอายุ โดยมีสาเหตุสำคัญจากทัศนคติเชิงลบ และการขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - กลไกคุ้มครองและเยียวยาปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติบนฐานของเพศสภาพร่างกาย และอายุ ควรจะมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ออก พ.ร.บ. การเลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพื่อให้สามารถฟ้องร้องกรณีถูกเลือกปฏิบัติให้เป็นคดีแพ่ง หรือคดีปกครอง และสามารถเรียกร้องการเยียวยาได้
<p>ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาการป้องกันการฟ้อง SLAPP - ปัญหานักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีแนวโน้มที่จะถูกข่มขู่ ทำร้ายร่างกาย หรือเหตุอื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - การนิยาม “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ให้ชัดเจน - ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุง พ.ร.บ. คุ้มครองพยาน - สำนักนายกรัฐมนตรีควรออกกฎหมาย หรือระเบียบเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
	เช่น การซ้อมทรมานและการอุ้มหาย	<p>นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ เพื่อปิดช่องว่างของกลไกในการพิทักษ์ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน</p> <p>- เข้าร่วมเป็นภาคีสันติสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติและภูมิภาคเพิ่มขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงยุติธรรมและ กสม. ควรเร่งผลักดันร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. - กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงมหาดไทยควรทบทวนและยกเลิกกฎหมาย กฎระเบียบ คำสั่งใด ๆ ที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนกำหนดเงื่อนไขเพื่องดเว้นโทษให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ - พิจารณาแก้ไขกฎหมายให้พนักงานอัยการ สามารถดำเนินคดีแบบกลุ่มแทนกลุ่มผู้เสียหายได้ - กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมควรเยียวยาเหยื่อและผู้เสียหายตามปฏิญญาว่าด้วยหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบตามความเหมาะสมและเพศภาวะ - ศาลและกระทรวงยุติธรรมควรสนับสนุนการฟ้อง Anti-SLAPP โดยยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลที่เกิดขึ้น - ปรับแก้คดีฟ้องร้องหมิ่นประมาทบางประเภทจากทั้งแพ่งและ/หรืออาญา ให้เป็นเพียงแค่แพ่ง - เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ - สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับปฏิญญาว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน

กรอบประเด็น	ช่องว่างของกลไก (ประเด็นปัญหา)	กลไกที่ควรจะเป็น	ข้อเสนอแนะ
			<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำคู่มือสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ - บรรจุประเด็นผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนในแผน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4
ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในกรณีของรัฐวิสาหกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - ยังพบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นสิทธิชุมชน ที่ดินและสิ่งแวดล้อมโดยรัฐวิสาหกิจ - ยังพบประเด็นปัญหาการละเมิดในที่ทำงานหรือสวัสดิการของลูกจ้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาครัฐควรมีกลไกที่กำหนดให้รัฐวิสาหกิจมีการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนในการประกอบธุรกิจ รวมถึงมีการผลักดันการเคารพสิทธิมนุษยชนไปยังห่วงโซ่อุปทานของตน อีกทั้งยังควรที่จะเป็นกลุ่มองค์กรต้นแบบที่มีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน - ควรมีกลไกสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสำหรับคู่ค้าของภาครัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้ภาครัฐกำหนดให้รัฐวิสาหกิจจะต้องมีการคุ้มครองในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน ทั้งการดำเนินธุรกิจเอง และในธุรกิจห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้อง - กำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และการทำสัญญากับภาครัฐ - การกำหนดมาตรการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในโครงการการลงทุนของรัฐวิสาหกิจและธุรกิจไทยในต่างประเทศและสนับสนุนให้มีการจัดทำตรวจสอบผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน